[illegible] POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VII. **Kraków, niedziela 14 grudnia 1924** **Nr. 280**

NOWY DZIENNIK

[redacted] Administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
[redacted] czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.128 w Krakowie 400.630.
[redacted] należy nadsyłać **wprost** do Administracyi.
[redacted] przesłane Redakcyi **nie będą** uwzględniene.
[redacted] nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje **od 12 do 1** w południe.

Cena Numeru **15** groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·56
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·66
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75. gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o **50%**, zagraniczne o **100%** droższe.

Starzy i młodzi.

Kraków, 13 grudnia

Starzy — ukonstytuowali się w Zakopanem jako anonimowy „Sąd obywatelski". Zebrał się „Sąd" ten na „sesyę" w dniu 5 listopada br. i wydał sześć „wyroków", które obecnie ukazały się jako płatne ogłoszenie w „Gazecie Warszawskiej", oficyalnym organie endecyi. Każdy z tych „wyroków" kończy się następującym uroczystym zwrotem: „Czyn ten, jako wielce nieobywatelski i hańbiący, a stanowiący zdradę interesów narodowych, piętnujemy i podajemy do wiadomości ogółu społeczeństwa polskiego", — o ile chodzi o zbrodnię pierwszego stopnia, przy zbrodniach zaś drugiego stopnia „sankcya karna" jest nieco łagodniejsza: „Sąd ...wyraża panu... najgłębsze ubolewanie i oburzenie, za czyn powyższy, nie licujący z godnością Polaka i katolika, a ponadto od pradziadów gospodarza zakopiańskiego".

Co się stało w Zakopanem? — zapyta przerażony czytelnik. I w naiwności swojej zapewne pomyśli, że sześciu obywateli zakopiańskich dopuściło się w sezonie kuracyjnym szczególnie brutalnego paskarstwa albo może brało udział w jakiejś aferze bankowej czy też wreszcie złupiło na grube sumy skarb państwa przy sposobności dostaw publicznych.

Wszystkie te zbrodnie byłyby zapewne potępienia godne, ale działający anonimowo i w tajemnicy ku-klux-klanowy Sąd obywatelski w Zakopanem nie parałby się takiemi drobnostkami, dla których akurat dobre są sądy ...państwowe. W Zakopanem stało się coś znacznie straszniejszego, aniżeli kradzież, zdzierstwo i oszustwo. Oto dwóch zbrodniarzy sprzedało Żydom swe realności, a czterech przestępców swe lokale Żydom wydzierżawiło. Pomyśleć!

Zawrzało przeto gniewem serce patryotów. Zebrali się na „sąd obywatelski" i dali upust swojej gorącej miłości Ojczyzny. Dawniej było dulce et decorum pro patria mori, ale dzisiaj, o ileż łatwiej jest być — patryotą! Zorganizowanie „sądu obywatelskiego" i ferowanie wyroków potępiających — nie kosztuje ani szeląga. Można bajecznie tanim kosztem urość w oczach gawiedzi i w swoich własnych na bohatera narodowego. Proszę — co za majestat bić musi z oblicza człowieka, który piętnuje jakiś czyn swego bliźniego jako „nieobywatelski i hańbiący" i podaje go do wiadomości ogółu społeczeństwa. Wszem wobec oznajmiamy i czynimy wiadomo...

O, starzy są — patryotami! Zwłaszcza na obchodach, wieczorkach, nabożeństwach i... sądach obywatelskich. W urzędach podatkowych mniej. W ofiarności publicznej także niebardzo. Ale zato tam, gdzie wystarczy gęba i gdzie chodzi o kieszeń... bliźniego.

A młodzi?

Młodzi godnie dotrzymują im kroku. Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen. Młodzi plują na demokracyę, socyalizm, pacyfizm, równouprawnienie, tolerancyę i wszystkie inne wymysły żydo-masońskie. Albowiem idee te są dynamitem, podłożonym przez wrogie i obce ręce pod węgły Ojczyzny. A oni — młodzi — gotowi są na wszystko, gdy idzie o dobro narodu. Oni wiedzą, jak i czem można najlepiej Ojczyźnie się przysłużyć. Są przecie kształceni w szkołach i uniwersytetach.

Gdyby nie oni, stałaby się w ubiegły poniedziałek straszna katastrofa narodowa we Lwowie. Za inicyatywą „Słowa Polskiego" oni pospieszyli na odsiecz i w ostatniej niemal chwili uratowali naród i państwo. W ostatniej chwili... Albowiem Hans Heinz Ewers już był na trybunie i już, już miał rozpocząć prelekcyę na temat: „Moja sztuka i moja publiczność". W języku niemieckim. Poeta niemiecki o światowej sławie miał przemawiać w języku nie-mie-ckim. W sali „So-ko-ła". Czy można wyobrazić sobie coś dla Polski gorszego, straszniejszego i bardziej katastrofalnego. Warszawa do tego dopuściła. Hańba Warszawie! My — endeki z endeków — my się nie damy!

I rozpoczęli gwizdać, ryczeć, tupać i... śpiewać „Rotę" Konopnickiej. Nie pomogły apele pani Kallasowej, redaktorki „Wieku Nowego" ani oświadczenie samego Ewersa, że do polityki nigdy się nie mieszał, a z antypolską polityką wogóle nic nie ma wspólnego. Nic nie pomogło. Ewers odczytu nie wygłosił. „Nie damy ziemi, skąd nasz ród..." Polska została uratowana.

W Zakopanem ratuje Ojczyznę „sąd obywatelski", a we Lwowie grono akademików, które nie pozwala przemawiać poecie niemieckiemu. Niebezpieczny był zwłaszcza drugi zapowiedziany odczyt Ewersa: „Mrówki i ja".

O tych młodych nie można twierdzić, iż nie są godnymi synami swoich ojców. Podążają śladami swoich rodzicieli. Nie są synami marnotrawnymi. Są młodymi endekami obok starych endeków. O Vaterland, magst ruhig sein...

Dr W. B[illegible]

Sejm przyjął wniosek Koła Żydowskiego
w sprawie nowelizacyi ustawy o podatku przemysłowym

(Telefonem od naszego korespondenta)

Preliminarz budżetowy na r. 1925.

Warszawa, 12. 12 (Sin). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu odesłano w I. czytaniu bez dyskusyi do komisyi budżetowej ustawę o prowizorym budżetowem na pierwszy kwartał roku 1925. Wedle Konstytucyi ustawa ta ma być załatwiona przez ciała ustawodawcze najdalej do 1 stycznia danego roku.

Przedstawiciel Koła Żydowskiego o monopolu spirytusowym

Przy I. czytaniu noweli do ustawy o monopolu spirytusowym zabrał głos poseł dr Hausner (Koło Żyd.), który stwierdził, że monopol nie przyniósł spodziewanego dochodu, bo zamiast 200 milionów wpłynęło tylko 120 milionów złotych. Pochodzi to stąd, że monopol zbudowany jest na fałszywej podstawie. Należy raczej zadowolnić sie podwyższeniem stawek akcyzowych, ponieważ wydatki łożone przez skarb państwa z okazyi wprowadzenia monopolu spirytusowego znacznie przekraczają cały dochód. Pozatem monopol wpływa na obniżenie produkcyi i uniemożliwia Polsce konkurencyę z zagranicą w tej dziedzinie produkcyi.

Po referacie posła Trepki przyjęto w II. i III. czytaniu nowelę do ustawy o ochronie wynalazków.

Konwersya pożyczek państwowych.

Następnie referował pos. **Moraczewski** PPS. w imieniu komisyi skarbowej sprawę przerachowania państwowych pożyczek na pożyczki konwersyjne. Komisya postanowiła odrzucić jako krzywdzący wniosek posła Rzepeckiego (ZLN), domagający się by osoby, które posiadają pożyczki, a wykażą się, iż pieniądze za pożyczkę wpłacili przed 1 grudnia 1920, mają otrzymać pożyczkę konwersyjną wedle wskaźnika wartości marki polskiej z roku 1920. Natomiast postanowiła komisya, by zwrócić pożyczkę wedle pełnej waloryzacyi jeśli zakupiono ją z polecenia władzy np. dla sierót i osób małoletnich, w których to wypadkach data zakupna pożyczki da się stwierdzić bezspornie.

Izba w głosowaniu odrzuciła wniosek posła Rzepeckiego a natomiast przyjęła rezolucye komisyi wraz z uzupełnieniem orzekającem, że pożyczki zakupione przez fundusze publiczne oraz kościelne mają uledz konwersyi.

Nowelizacya ustawy o podatku przemysłowym
Przyjęcie wniosku Koła Żyd.

Z kolei poseł Ilski (ZLN) referował wniosek Koła Żydowskiego, ZLN. i Ch. D. w sprawie nowelizacyi ustawy o podatku przemysłowym. Referent zaznacza, że podatek obrotowy ma tendencyę podbijania cen. Przy wymiarze jego nie daje się wiary księgom handlowym, a określa się dowolnie obrót. Referent wypowiada się przeciw temu podatkowi gdyż obrót nie nadaje się jako objekt podatku.

Komisya sejmowa jednomyślnie uchwaliła wezwać rząd do rychłego wniesienia do Sejmu noweli do ustawy o podatku przemysłowym.

Izba wniosek ten przyjęła.

Po załatwieniu kilku spraw drobnych posiedzenie zamknięto.

Posłowie żydowscy w prezydyach komisyi sejmowych.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 12 XII (Sin) Na dzisiejszem posiedzeniu Koła Żydowskiego desygnowano na przewodniczącego sejmowej komisyi konstytucyjnej posła dra Reicha, przewodniczącego komisyi petycyjnej posła dra Weinziehera na wiceprzewodniczącego komisyi przemysłu i handlu posła Wiślickiego a na wiceprzewodniczącego komisyi odbudowy kraju posła dra Silberscheina.

Jak wiadomo, konwent seniorów przydzielił Kołu Żydowskiemu miejsca w prezydyach wspomnianych komisyi.

Intrygi.

Warszawa 12 XII. (Sin) Marszałek Rataj rozesłał do wszystkich klubów poselskich pismo, w którem zaznacza, że wobec podniesionych sprzeciwów rozdziałowi prezydyów komisyi sejmowycl, co mogłoby utrudnić bieg spraw sejmowych, proponuje ponowne rozpatrzenie tej sprawy.

Posłowie wydani sądom.

Warszawa, 12. 12 (Sin). Komisya regulaminowa postanowiła wydać sądom posłów Łańcuckiego (komun.), Wasyńczuka, Czuczmaja i Kozickiego (klub ukraiń) oraz ks. Iłkowa (Chliboroby). Natomiast odmówiła wydania posła Eisensteina (Koło Żyd.), Pankratza (klub niem.) i Arciszewskiego (PPS).

Charakterystycznem jest, że endecya głosowała za wydaniem swego dawnego sprzymierzeńca ukraińskiego posła z partyi Chliborobów księdza Iłkowa, oskarżonego o gwałt publiczny.

Sprawa org. najwyższych władz wojskowych na martwym punkcie.

Warszawa, 12. 12 (Sin). Komisya wojskowa nie zajmowała się w dniu dzisiejszym projektem ustawy o organizacyi naczelnych władz wojskowych. Zdaje się, że jest to wynikiem celowej akcyi ze strony prawicy, zmierzającej do odwlecenia sprawy. Jakie będą wobec tego losy ustawy — niewiadomo. W każdym razie mimo pierwotnych zabiegów, sprawa nie będzie załatwiona przed feryami świątecznemi.

Sędziowie a adwokatura.

Warszawa, 12. 12 (Sin). Komisya prawnicza rozpatrywała nowelę do ustawy o adwokaturze w Małopolsce. Nowela przewiduje zmianę polegającą na tem, by 15-letnie wykonywanie urzędu sędziowskiego zastępowało doktorat, praktykę adwokacką i egzamin adwokacki, a sędziowie z doktoratem po 10-letniem urzędowaniu sędziowskiem mogą otwierać kancelaryę adwokacką.

Delegacya Małopolskich izb adwokackich u ministra sprawiedliwości.

Warszawa 12 12. (Sin.) Minister sprawiedliwości p. Żychliński przyjął dziś delegacyę małopolskich izb adwokackich, złożoną z prezesa krakowskiej izby adwokackiej dra Trammera, oraz profesorów Allerhanda i Nowotnego ze Lwowa.

Delegacyę prowadził poseł dr Sommerstein (Koło Żydowskie). Delegacya poruszyła cały szereg spraw dotyczących adwokatury w Małopolsce.

Rokowania o pożyczkę amerykańską na dobrej drodze?

Warszawa. 12 XII. (Sin) Dowiaduję się, że rokowania o pożyczkę zagraniczną, prowadzone pomiędzy rządem polskim a pewnem konsorcyum amerykańskiem dobiegają końca. Z ramienia rządu polskiego rokowania prowadził wiceminister skarbu p. Klarner.

Dwaj delegaci konsorcyum bawią w tej sprawie w stolicy. Jeden z nich wyjechał w tych dniach do Ameryki celem przedstawienia finansistom amerykańskim warunków, na jakich rząd polski zamierza zaciągnąć pożyczkę. Drugi delegat pozostał w Warszawie celem ewentualnego sfinalizowania pożyczki.

Niemcy nie wypełniły zobowiązań w sprawie rozbrojenia

Paryż 12. XII PAT. „Matin" donosi, że na Quai d'Orsay otrzymano sprawozdanie międzysojuszniczej komisyi kontrolnej w Niemczech, nie jest to jednakże dokument ostateczny na którym oprze się konferencya ambasadorów. Według informacyi dziennika jest rzeczą pewną, że konferencya ambasadorów będzie musiała stwierdzić, że Rzesza niemiecka nie wypełniła postanowień traktatu wersalskiego, odnoszących się do zbrojeń. Niema więc mowy o zmianie okupacyi w Nadrenii. Pewna wybitna osobistość wojskowa na zapytanie współpracownika „Matina" oświadczyła, że istotnie Niemcy nie wykonały wszystkich swoich zobowiązań wykazując widoczny brak dobrej woli.

Przywódcy frakcyi u dra Marxa

Berlin. 12 XII. PAT. Kanclerz Marks przyjął dziś przedstawicieli frakcyi parlamentarnych ludowców, centrum i demokratów, celem omówienia nowej sytuacyi parlamentarnej. Popołudniu przyjmie kanclerz przedstawicieli frakcyi nacyonalistycznej a jutro socyalnych demokratów.

Parlament Rzeszy zbierze się przed świętami?

Berlin. 12. XII. PAT. Jedna z agencyi podaje, że jest prawdopodobne zwołanie parlamentu jeszcze przed świętami, co pozostaje w związku z sytuacyą zagraniczną, między innemi ze sprawą strefy kolońskiej.

Rosya a Francya.

Paryż, 12. 12 PAT. Krassin wręczając prezydentowi Doumergue swe listy uwierzytelniające zaznaczył, że zadaniem jego będzie wzmocnienie stosunków przyjaźni i wzmocnienie współpracy ekonomicznej, która leży we wspólnym interesie obu krajów. Doumergue w odpowiedzi stwierdził, że zasada niemieszania się do spraw wewnętrznych będzie regułą w stosunkach między obu krajami, Francya jest wierna swej tradycyi, że każdy naród ma prawo do wyboru własnej formy rządu.

Choroba Poincarego i Herriota

Wiedeń, 12. 12 PAT. Wien. Alg. Ztg donosi z Paryża, że stan zdrowia Herriota pogorszył się. Herriot jest chory na grypę, która to choroba może tembardziej spowodować komplikacye, ile że Herriot cierpi na serce. Lekarze zabronili Herriotowi przyjmowania wizyt politycznych. Także Poincare zachorował na ciężką grypę.

Demonstracye robotników w Paryżu.

Paryż, 12. 12 PAT. Pomimo wydanego przez władze zakazu syndykatu pracowników instytucyi użyteczności publicznej usiłowały wywołać manifestacye w okolicach dworca Saint Lazare. Zawiadomiona o tem policya rozproszyła natychmiast grupy demonstrantów i dokonała kilku aresztowań wobec nieusłuchania wezwania do rozejścia się. Poważniejszych wypadków nie było.

Poseł St. Grabski ministrem oświaty?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12. 12. (Sin) W kołach politycznych panuje przekonanie [illegible] poseł Stanisław Grabski obejmie resort [illegible] po p. Miklaszewskim. P. Stan. Grabski [illegible] szereg konferencyi z przywódcami [illegible] które mają mu utorować drogę d[illegible]

Jak się dowiaduję, pr[illegible] przyjął propozycyi objęcia resor[illegible] rządzie.

Minister Thugutt [illegible]

Wilno, 12. 12 PAT. Pociąg[illegible] był tu wicepremier Thugutt, [illegible] przez reprezentantów władz z [illegible] na czele oraz przedstawicieli rady [illegible] z p. Pankowskim. Po powitaniu wicepremier udał się do pałacu rządowego.

Awanse generałów.

Warszawa, 12. 12 PAT. Gabinet ministra spraw wojskowych komunikuje: Pan Prezydent Rzeczypospolitej podpisał wnioski ministra spraw wojskowych, przedstawione przezeń dnia 10. 12 br., a dotyczące awansów oficerskich. Na generałów dywizyi zostali awansowani generałowie brygady: Hauser Edmund, Zemanek Henryk, Ledóchowski Ignacy, Kasprzycki Stefan, Linde Mieczysław, Januszajtis Maryan, Tinz Eugeniusz, Wróblewski Stanisław, Minkiewicz Henryk, Rybak Józef, Thullie Jan, Suszyński Stefan, Ładoś Kazimierz, Norwid Neugebauer Mieczysław.

Wymiana depesz ministra Skrzyńskiego z estońskim min. spraw zagr.

Warszawa, 12. 12 PAT. W związku z nieudałym zamachem w Estonii minister spraw zagranicznych Skrzyński przesłał do estońskiego ministra spraw zagranicznych Pusty następujący telegram:

Głęboko wzruszony zbrodniczą próbą zamachu którego Estonia stała się widownią, a który stumiła za cenę bolesnej straty jednego członka rządu oraz ofiarą szeregu członków armi estońskiej, pospieszam wyrazić W. E. wyrazy współczucia rządu polskiego z powodu bolesnej straty, poniesionej przez rząd estoński, wraz z głębokiem zadowoleniem, że zamach został zlikwidowany.

W odpowiedzi na tę depeszę estoński minister spraw zagranicznych nadesłał następującą depeszę:

Rząd estoński prosi o przyjęcie i przekazanie rządowi polskiemu jego szczerego podziękowania za słowa współczucia. Liczne dowody przyjaźni jakie rząd estoński otrzymał od rządu polskiego, będą podporą moralną, gdyby przyszłość naraziła go na podobne próby, które rząd potrafi zwalczyć z całą energią i powodzeniem.

Ograniczenia dla obywateli polskich w Gdańsku

Gdańsk. 12 XII PAT. Na wczorajszem posiedzeniu sejmu gdańskiego obradowano między innemi w pierwszem czytaniu nad nowelą do ustawy o nabywaniu obywatelstwa gdańskiego. Nowela przewiduje skreślenie artykułu o możliwości odwołania się do sądu w razie jeżli senat odrzuci wniosek o nadanie obywatelstwa. Senat motywuje to tem, że celem noweli jest oszczędzenie petentowi kosztów takiego odnoszenia się. W dyskusyi przedstawiciel socyalistów krytykował nowelę stwierdzając, że ma ona na celu ograniczenie możliwości nabywania obywatelstwa gdańskiego przez obywateli polskich.

Krytyka działalności rządu litewskiego.

Kowno, 12. 12 PAT. Podczas obrad w sejmie nad budżetem ministerstwa spraw zagranicznych wywiązała się ostra dyskusya nad polityką zagraniczną rządu litewskiego: Przedstawiciel socyalistów Ślezewicz uważa, że dotychczasowa polityka prowadzi Litwę do upadku. Rząd litewski nie przedsiębierze żadnych środków, aby poruszyć na nowo sprawę wileńską i przekonać o sprawiedliwych (?) żądaniach Litwy. Likwidacya ministerstwa do spraw białoruskich i żydowskich oraz żydowskiej rady narodowej wywołała jaknajgorsze wrażenie.

POS. Dr EMIL SOMMERSTEIN.

Nowa ustawa o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju.

Dokończenie

Wypadki nadzwyczajnej wagi

W wypadkach nadzwyczajnej wagi, gdy w inny sposób nie można uzyskać pomieszczenia zajęte być mogą na **podstawie zarządzenia Ministra spraw wewnętrznych** ubikacye zajmowane przez szkoły, względnie szpitale, pokoje w hotelach, ubikacye służące celom wykonywania zawodu, mieszkania czasowo opróżnione z przyczyn wyżej wymienionych, oraz pokoje przechodnie.

Postępowanie przy kwaterunku i jego trwanie.

Z chwilą zarządzenia przez Ministra spraw wewnętrznych przymusowej rekwizycyi na cele kwatery stałej w danej miejscowości władze administracyjne mają prawo zażądać od mieszkańców zgłoszenia lokali niezamieszkanych, względnie niedostatecznie zużytkowanych; władze mają też prawo stwierdzenia tych okoliczności przez wywiadowców; na podstawie sprawozdania tychże następuje tymczasowy nakaz zajęcia ważny jedynie na 8 dni — do 8 dni ma nastąpić definitywne orzeczenie zajęcia, a w razie gdyby do dni 14 nie nastąpiło doręczenie tegoż orzeczenia, odzyskuje posiadacz lokalu zajętego prawo dowolnej dyspozycyi.

Orzeczenie zajęcia traci swoją moc, jeżeli w ciągu 10 dni nie wprowadzi się wojskowy któremu odnośną kwaterę przydzielono.

Kwatera stała nie może trwać dłużej, niż jeden rok, a posiadacz zajętego na kwaterę stałą mieszkania względnie lokalu nie może być powtórnie obciążony kwaterunkiem przez okres następnych trzech lat.

To ostatnie postanowienie, odciążające w znacznej mierze ludność, wyszło z inicyatywy „Koła Żydowskiego“ we formie wniosku podpisanego, postawionego w czasie obrad komisyjnych.

Kiedy zakwaterowany może być usunięty?

Jeżeli zakwaterowany zachowuje się w sposób, naruszający dotkliwie porządek domowy i spokój kwaterodawcy może być usunięty z kwatery orzeczeniem Sądu względnie urzędu rozjemczego dla spraw najmu w analogiczny sposób, jak lokator po myśli art. 11 ust. 2, lit. c. ustawy o ochronie lokatorów, z powodu nieprzyzwoitego zachowania się.

Jak wyżej wspomniano, obok kwatery stałej istnieje także

B. Kwatera przejściowa.

I w tym wypadku w pierwszym rzędzie zajęte być mają budynki państwowe, następnie realności gminne względnie wynajęte przez gminę w sposób już wyżej wskazany przy omawianiu kwatery stałej. Jeżeli mimo to okaże się brak pomieszczenia mogą władze administracyjne same **w odróżnieniu od kwatery stałej, przy której potrzebne jest zarządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych** — zarządzić rekwizycyę prywatnych lokali na zasadach już wyżej omówionych w odniesieniu do kwatery stałej.

Jedynie w wypadkach nagłych a chwilowych, tj. przemarszów, koncentracyi i ćwiczeń wojsk nastąpić może zajęcie nawet takich ubikacyi mieszkalnych, które są zresztą wolne od zajęcia, **ale nie dłużej, jak na 14 dni.**

Kwatera przejściowa nie może również trwać dłużej, jak przez jeden rok a po upływie 6-ciu miesięcy żądać może kwaterodawca zwolnienia a władza rekwirująca żądanie to uwzględni, jeżeli stosunki miejscowe dają możność uzyskania innej kwatery.

Podpisany imieniem „Koła Żydowskiego“ zarówno w komisyach, jak na plenum domagał się, by w odróżnieniu od kwatery stałej czas trwania kwatery przejściowej ograniczyć do 3 miesięcy, a następnie przyznać kwaterodawcy w każdym razie 6 miesięczny okres zwolnienia od dalszego kwaterunku.

Wniosek ten uchwalony w komisyi został odrzucony na plenum, tak iż obecnie kwaterodawca kwatery przejściowej, o ile ona trwa krócej niż 6 miesięcy, może być narażony po zwolnieniu bezpośrednio na dalsze zajęcie a jedynie w wypadku gdy kwatera przejściowa trwała dłużej niż 6 miesięcy, przysługuje kwaterodawcy kwatery przejściowej prawo zwolnienia przez dalsze 3 lata, podobnie jak przy kwaterze stałej.

Dostarczenie innego lokalu w celu zwolnienia od kwaterunku.

Nadmienić wkońcu należy, że zgodnie z wnioskiem podpisanego kwaterodawca ma prawo w każdem stadyum zwolnić się od kwaterunku przez dostarczenie innego pomieszczenia w drodze wynajmu choćby za czynszem wyższym, niż przewiduje ustawa o ochronie lokatorów i bez ograniczeń właściciela w prawie wypowiedzenia wynajętego pomieszczenia.

W ten sposób zapobiegnie się częstym szykanom, które powodowały, że szczupłe grono osób, było stale dotknięte ciężarem rekwizycyi względnie kwaterunku.

Tak się przedstawia w zarysach nowa ustawa o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju, która zarazem uchyliła wszelkie dotychczasowe dzielnicowe ustawy normujące tę samą materyę.

Mieści ona w sobie dużo jeszcze niedogodności i nie daje gwarancyi równomiernego rozłożenia ciężaru na całą ludność, ale uczyniony w niej został duży krok naprzód w kierunku uwzględnienia potrzeb ludności a stało się to w pierwszym rzędzie dzięki inicyatywie „Koła żydowskiego“.

B. N. FRENK.

Galerya przechrztów polskich.

101 (Przekład Ludwika Frenka)

Pewnego razu Tugendhold wróciwszy ze szkoły zauważył, że listy i rękopisy hebrajskie oddane mu do tłumaczenia nie leżą na tych miejscach, na których je zostawił. Badając przyczynę tego nieporządku doszedł do wniosku, że Zelig codziennie rano zabiera te rękopisy, a w południe z powrotem je przynosi. Tugendhold odrazu zrozumiał, że to jest sprawka szpiegów.

VI.

Chociaż Tugendhold był pewnym, że szpiedzy mu nie zaszkodzą, pomimo to jednak starał się dowiedzieć, kto jest szpiegiem w Belwederze i czy Zelig szpieguje go świadomie, czy też jest narzędziem w ręku innych, używających wszelkich środków do tego, by ten naiwny chłopiec wykonywał wszystko, co mu każą, nie wiedząc, że tem szkodzi swemu wychowawcy. Równocześnie chciał Tugendhold zdyskredytować szpiega i unieszkodliwić go.

Wkrótce Tugendholdowi nadarzyła się sposobność zrealizowania swych zamierzeń.

W Warszawie mieszkał w owym czasie matematyk i hebraista, Abraham Jakób Stern*), lubiany i ceniony przez sfery rządowe i wszystkich wybitnych ludzi w Warszawie. Tugendhold również dobry hebraista, żył bardzo dobrze ze Sternem, który go często odwiedzał.

Pewnego razu Stern otrzymał list w języku hebrajskim od jakiegoś swego znajomego, który lubił wyrażać się górnolotnie i stale używał przenośni. Nie nazywał on Sterna jego imieniem — zamiast imienia „Abraham“ pisał: „Człowiek, z którego wyjdą królowie“ (tak obiecuje Bóg Abrahamowi), zamiast Jakób pisał — „Władca nad swymi braćmi“ (Izaak błogosławił Jakóba; „bądź panem braci swoich“). Nazwisko Stern pisał on po hebrajsku „kochob“ (gwiazda). Przytem w liście tym przytoczone było wiele alegoryi, znajdujących się w Gemarze i w „Midraszim“, o Abrahamie, Jakóbie i gwiazdach na niebie.

Sternowi, który bardzo lubił alegorye i przypowieści, bardzo podobał się ten list, zwłaszcza, że autor jego szczodrze obsypywał go pochwałami. Stern przyniósł ten list Tugendholdowi i zostawił mu go do przeczytania, aby przekonał się, jak pięknie pisze jego znajomy...

Tugendhold położył ten list na swym biurku na widocznem miejscu, aby odrazu wpadł w ręce Zeliga.

Zelig rzeczywiście zabrał ten list i oddał Gruenbergowi. Gruenberg zatarł ręce z radości. List nie jest adresowany do ściśle oznaczonej osoby, jest w nim mowa o jakimś „władcy z którego wyjdą królowie“, który jest „gwiazdą“, pochodzącą od Jakóba.

Gdy wielki książę przeczyta przekład tego listu — myślał Gruenberg — to będzie pewny, że jest tam mowa o jakimś człowieku, który potajemnie, w porozumieniu z Żydami czyni przygotowania do objęcia władzy i marzy o tronie królewskim.

Gruenberg był przeświadczony, że Tugendhold otrzymał ten list od jednego z kierowników „kontrpolicyi“, Mackrotta. Mackrott posiadał własną kancelaryę i często dawał Tugendholdowi do tłómaczenia przejęte listy żydowskie. Będzie więc można przekonać się, jak Tugendhold przełożył ten ciekawy list.

Gruenberg natychmiast przepisał list i oddał go Zeligowi. Następnie przetłómaczył go i kopię tłómaczenia wręczył wielkiemu księciu, zaznaczając przytem, że jest to jeden z listów, danych do tłómaczenia Tugendholdowi przez jedno z biur szpiegowskich. On, Gruenberg, szpieguje Tugendholda i list ten dostał się do jego rąk wraz z innymi listami i pismami. Ponieważ zaś nie chodzi tu o błahostki, lecz o rzecz pierwszorzędnej wagi, przeto on sam dokonał przekładu tego listu i składa go wielkiemu księciu, aby porównał go z przekładem Tugendholda.

Wielki książę przeczytawszy ten list przeraził się bardzo.

— List ten — powiedział — jest niezbitym dowodem, że istnieje jakaś tajna organizacya ściśle żydowska, lub tylko współpracująca z Żydami, a dotychczas nikt nic o niej nie wiedział!

Jednak polecił zaczekać ze śledztwem kilka dni, do czasu, aż przekład listu będzie złożony przez tych, którzy list ten przejęli.

— Trzeba najpierw wiedzieć, jak będzie wyglądał przekład Tugendholda — powiedział ks. Konstanty — wtedy dowiemy się, czy można mu ufać. Może też Mackrott będzie mógł powiedzieć coś konkretnego o tej organizacyi.

Przeszło jednak kilka dni i nikt nie zawiadamiał wielkiego księcia o tym liście.

(Dalszy ciąg nastąpi)

*) Treść Chaima Zeliga Słonimskiego.

Akcya Koła Żydowskiego w sprawie rewizyi koncesyi szynkarskich i trafikarskich

Warszawa. W sprawie projektu wydania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rewizyi koncesyj Koło żydowskie odbyło posiedzenie, wyłaniając komisyę, składającą się z posłów Reicha, Frostiga, Farbsteina i Wiślickiego, która z ramienia Koła Żydowskiego ma przeprowadzić akcyę obronną w sprawie koncesyi. Komisya postanowiła zwrócić się do wszystkich ministrów, by ich poinformować, jako członków rządu o stanie sprawy, jakoże zasiadają w Radzie Ministrów, a którzy mają zatwierdzić brzmienie powyższego rozporządzenia. Członkowie komisyi wraz z pos. dr Sommersteinem odbyli w tej sprawie konferencyę z ministrem rolnictwa Janickim.

Ponadto uchwaliła komisya, by wejść w porozumienie z wszystkiemi organizacyami zawodowemi i politycznemi w kraju oraz wezwać ludność żydowską do protestu przeciw wydaniu rozporządzenia o koncesyach.

W najbliższych dniach odbędą się w Warszawie i w miastach prowincyonalnych zgromadzenia protestacyjne.

Koło żydowskie zasypywane jest telegramami i listami z całego kraju, aby poczynić kroki, by w ostatniej chwili skłonić miarodajne czynniki do wstrzymania się od wydania krzywdzących zarządzeń w sprawie koncesyj, mogących przynieść ruinę 30 tysiącom rodzin żydowskich w Polsce.

* * *

W Warszawie odbyło się zebranie chrześcijańskich kupców, które postanowiło jaknajostrzej wystąpić przeciw projektowanemu rozporządzeniu w sprawie rewizyi koncesyi jako dobrze nabytych praw licznych tysięcy obywateli. Uchwały zebrania podnoszą, że ewentualna realizacya rozporządzenia grozi ruiną szerokich sfer kupców chrześcijańskich.

Warszawska „Gazeta Poranna“ (Dwa grosze) zamieszcza na naczelnem miejscu artykuł pod tytułem „Niebezpieczny projekt“, w którym zajmuje się przygotowanym projektem Prezyd. Rzpltej w sprawie koncesyj i stwierdza, że w polskich sferach kupieckich wiadomość ta wywołała żywe zaniepokojenie. Kupcy polscy dopatrują się w tym projekcie zamachu na ich egzystencye. Dwugroszówka stwierdza, że sama wiadomość o takiem projektowanem rozporządzeniu podetnie kredyt zagraniczny udzielany kupcom polskim.

Uznanie Chamberlaina dla pracy chaluców i kolonizacyi żydowskiej w Palestynie

Sprawa palestyńska w Radzie Ligi narodów.

Nieuwzględnienie memoryału włoskich organizacyj katolickich w sprawie ograniczenia emigracyi żydowskiej. — Chamberlain o chalucach. — Utworzenie mieszanej komisyi dla ochrony miejsc świętych w Palestynie.

Rzym. Rada Ligi Narodów zaaprobowała sprawozdanie komisyi mandatowej, dotyczące petycyi arabskiej. Rada nie uwzględniła życzenia włoskich organizacyi katolickich w sprawie ograniczenia imigracyi palestyńskiej także dla zamożnych emigrantów. Pozostają nadal w mocy dotychczasowe postanowienia w kwestyi imigracyi zamożnych (turystów itp). Dla niezamożnych będzie imigracya tak samo dostępną jak dotąd stosownie do rozwoju kraju. Chamberlain podkreślił w czasie dyskusyi nad sprawą mandatu, że wśród przybywających do Palestyny Żydów jest większość dzielnych i zdolnych robotników, którzy odbudowują kraj, osuszają bagna, budują szose itd. Żydzi pracują w Palestynie na roli, zaniedbywanej przez setki lat. Chamberlain wyraził się o nowej kolonizacyi żydowskiej w Palestynie z najwyższym uznaniem. (W ten sposób Chamberlain skorygował niejako ten ustęp sprawozdania komisyi mandatowej Ligi narodów, w którym autorzy elaboratu w dość chwiejny sposób określili przygotowanie imigrantów palestyńskich do pracy kolonizacyjnej. — Red.). Wkońcu postanowiono stworzyć mieszaną komisyę dla ochrony miejsc świętych w Palestynie.

Zatwierdzenie statutu gmin żydowskich w Palestynie.

Londyn. „Jewish Times“ donosi, że minister kolonii Amery zawiadomił Sir Herberta Samuela, że Colonial Office (ministerstwo kolonii) gotowe jest ratyfikować przedłożony przez Wysokiego Komisarza projekt statutu samorządowego gmin. żyd. w Palestynie jeśli poczynione w nim zostaną niektóre drobniejsze zmiany. Jedna z tych zmian polega na tem, że zwolennikom Agudas Israel zostanie przyznane prawo odrębnego rytualnego rzezania.

Dziennik hebrajski w Polsce

Po kilkuletniej przerwie rozpoczyna z dniem 1 stycznia wychodzić w Warszawie dziennik hebrajski p. n. „Hajom“ pod redakcyą J. Heftmana i przy współpracy pos. dra O. Thona i znanego poety hebrajskiego dra Jakóba Kahana.

W kołach hebrajskich i syonistycznych wywołała wiadomość o powstaniu nowego dziennika hebrajskiego zrozumiałą radość, zwłaszcza, że będzie to jedyne hebrajskie pismo codzienne w krajach golusu.

ZE SPORTU.

Z jubileuszu Makkabi

Piętnastoletni jubileusz Makkabi był jedną z najpiękniejszych uroczystości sportowych, jakie u nas się odbywały. Piękne sale Starego Teatru zgromadziły reprezentantów władz państwowych komunalnych, najpoważniejszych organizacyi społecznych, władz sportowych, prasy, towarzystw sportowych jakoteż liczne rzesze członków, sympatyków i przyjaciół klubu. Wśród około dwustu zebranych na sali zauważyliśmy reprezentanta województwa p. starostę Sękowskiego, reprezentantów Magistratu, wiceprezydenta Dra Wielgusa nadradcę Dr. Reinera i Dr. Grabowskiego, prezydenta Gminy żydowskiej Dr. Rafała Landaua, prezesa „Solidarności“ Dr. Rattlera, Dr. Adera, prezesa PZPN. Dr Cetnarowskiego, reprezentanta DOK. majr. Gabrysia, reprezentanta K. Z. O. P. Nu kap. Tyszownickiego, prezesa Związku publicystów sportowych inż. Rosenstocka i w. i. Redakcyę naszego pisma reprezentował red. Dr. Seiden.

Imieniem klubu powitał zebranych prezes Dr. Leser, który w krótkich lecz lapidarnych słowach skreślił początki i koleje Makkabi, podkreślając szczególnie znaczenie i zasługi tegoż wobec społeczeństwa żydowskiego i polskiego. Makkabi jako inicyator wychowania fizycznego młodzieży żydowskiej przyczynił się w pierwszym rzędzie do regeneracyi fizycznej żydostwa w Polsce i stał się podwaliną na której opierają się obecnie setki żydowskich towarzystw sportowych w całej Polsce. Imię Makkabi z pełnym uznaniem rozbrzmiewa nie tylko w samej Polsce lecz także i zagranicą, gdzie tylko barwy jego były reprezentowane.

Z kolei imieniem Polskiego Zw. Piłki Nożnej zabrał głos prezes Dr. Cetnarowski, który w prostych i ciepłych słowach podniosł niezmordowaną pracę i wytrwałą energię. Makkabi, który z nikłych początków, poświęceniem i miłością swych barw, kroczył poprzez trudności na równi z czołowemi towarzystwami sportowemi Polski i świecił pod każdym względem przykładem.

Imieniem Magistratu wyraził pełne uznanie dla pracy Makkabi wiceprezydent Dr. Wielgus, podkreślając specyficzne zasługi tegoż na polu wychowania młodzieży żydowskiej Krakowa, jakoteż zbliżenia tejże z młodzieżą polską.

W podniosłem przemówieniu prezydent Gminy żydowskiej, wyraził się z jak największem uznaniem dla pracy Makkabi. Śledząc dzieje Makkabi od jego założenia widział owoce jego dodatniej pracy i cieszy się, iż udzielił pierwszego poparcia swego czasu klubowi, który ma tak wielkie zasługi.

Z ramienia Solidarności przemówił Dr. Ader, i podkreślając znaczenie Makkabi w wychowaniu młodzieży życzył mu podobnie jak zresztą i wszyscy inni mowcy — pomyślnej przyszłości.

Zasługi Makkabi na polu piłkarstwa podniósł imieniem Krak. Zw. Piłki nożnej kpt. Tyszownicki, ciesząc się, iż właśnie w roku jubileuszowym niejako w nagrodę za pracę wchodzi Makkabi należnie do klasy A.

Imieniem prasy przemawiał prezes Zw. publicystów sportowych inż. Rosenstock.

Szczególnie wyróżniła się po hebrajsku wypowiedziana mowa Dr. Wanderera, który uczcił założycieli klubu.

Następnie podnosili zasługi Makkabi reprezentanci klubów sportowych, z których w pierwszym rzędzie gorącym zapałem odznaczało się przemówienie delegata Wisły, zaś nadzwyczajną prostotą toast kierownika sekcyi Jutrzenki, zastępującego klub ten z powodu choroby naczelnych kierowników Jutrzenki. Również w przemówieniach delegatów klubów, Cracovii, K. K. C. M. Ż. T. G. i i. przebijało uznanie dla pracy Makkabi. Szczególne wrażenie zrobiły przemówienia delegatów klubów C. klasowych, którzy w prostych słowach jednomyślnie podnieśli znaczenie Makkabi dla rozwoju sportu żydowskiego i obdarzyli jubilata pięknemi upominkami. Również delegaci z Tarnowa, Sambora i Stryja podkreślili znaczenie i zasługi Makkabi dla klubów prowincyonalnych.

W czasie uroczystości wręczył prezes Dr. Leser zasłużonym członkom w uznaniu ich zasług dokoła klubu piękne upominki. I tak zostali wyróżnieni kierownik sekcyi piłki nożnej p. Molkner, jubilaci 15 letni pp. Heim i Schneider Bernard i 10-letni Schneider Emil jakoteż zasłużony gospodarz boiska i twórca kilku sekcyi p. Hoczner. Prócz tego otrzymali wszyscy gracze pamiątki.

Po przemówieniach podziękował prezes Dr. Leser wszystkim zebranym za zaszczycenie swą obecnością tej podniosłej chwili i zaprosił ich na wielką salę, celem przysłuchania się produkcyom muzykalno- wokalnym.

Uroczystość zakończona rautem, który potrwał aż do świtu, pozostawiła miłe wrażenie na wszystkich uczestnikach.

O podpalenie synagogi w Poznańskiem i gwałt publiczny.

„Plakaty: „Życie lub śmierć! Walka Żydom! — mogli rozlepić sami Żydzi". — Zapytanie przewodniczącego. — Prokurator cofa część oskarżenia. — „Pod wpływem uczuć narodowych i przy kieliszku". — Trybunał wydaje wyrok uwalniający.

Przed sądem okręgowym w Poznaniu stanęli Stanisław Bruksa i towarzysze z Lubasza, oskarżeni o szereg czynów karygodnych. Jedni z nich o podpalenie cegielni Kohna we wsi Lubasz, inni o publiczne poduszczanie, do gwałtów zagrażających spokojowi publicznemu przez nalepienie plakatu z wymalowaną trupią czaszką i napisem „Życie lub śmierć! Walka z Żydami" i przez rozrzucanie karteczek „Zbliżamy się i rozpoczynamy działać — czarna ręka", jakoteż o biciu Żydów i strzelanie z rewolwerów, współudział w podpaleniu synagogi. Świadkowie dowodowi nic nie słyszeli. Na zapytanie przewodniczącego, czy inkryminowane kartki ulotne czarnej ręki nie mogli byli rozrzucić także Żydzi (!) we własnym swoim interesie (!), świadek posterunkowy Kosicki przychyla się (!) do tego przypuszczenia. Ten że sam świadek zeznaje, że na Żydów skierowało (!) się rozgoryczenie wśród ludności a mianowicie od czasu męczeńskiej śmierci ks. prałata Butkiewicza, (skazanego jak wiadomo na śmierć przez towarzyszy-Polaków Dzierżyńskiego, Leszczyńskiego i Marchlewskiego) ponieważ Żydów uważano za moralnych sprawców! zbrodni! Po skończonem postępowaniu dowodowem prokurator cofnął oskarżenie co do części oskarżonych. Obrońca dr Celichowski powołuje się również na fakt rozgoryczenia przeciwko Żydom z powodu śmierci ks. prałata Butkiewicza i twierdz, że kilku młodych ludzi pod wpływem uczuć narodowych i przy kieliszku!! (tak podaje dosłownie Kur. Pozn.) sporządziło marny zresztą w wykonaniu plakat „Życie lub śmierć! Walka z Żydami i rozlepiło go na maszcie telegraficznym, co wywołało postrach wśród Żydów". Obrońca dr Krzyżankiewicz powiada: „Kto może ręczyć za to, że kartki te rozrzucili Polacy, mogli to byli uczynić Żydzi sami dla jakiegoś pretekstu!"

Trybunał uwolnił wszystkich oskarżonych od winy i kary.

KRONIKA.

Kraków, 13 grudnia

Towarzystwo opieki nad sierotami żyd.

Pierwsze posiedzenie wydziału wykonawczego

Dnia 10 bm. odbyło się w Krakowie pierwsze posiedzenie wydziału wykonawczego „Związku Towarzystw opieki sierót" dla zachodniej Małopolski. W posiedzeniu wzięli udział oprócz członków ścisłego wydziału pp. dr J. Steinberga, Reginy Zimmermanowej, dr Jana Landaua, p. Róży Rockowej, dyrektora Zakładu sierót Spierera także delegaci z prowincyi oraz przedstawiciel „Centralnego Związku Towarzystw opieki sierót" dla całej Polski p. Leon Neustad. Z powodu likwidacyi akcyi JDC. uchwalono celem dalszego utrzymania akcyi dającej zaopatrzenie 2.000 sierót w zachodniej Małopolsce zwrócić się do rządu i gmin żydowskich z żądaniem subwencyonowania poszczególnych Towarzystw lokalnych, a nadto uchwalono wziąść udział w ogólnej akcyi urządzenia **Tygodnia sierocego dla całej Polski.**

„Tragedya żydostwa w Rosyi bolszewickiej"

W niedzielę dn. 14 bm. o g. 11 przed poł. wygłosi w kinie „Warszawa" Stradom 15, p. Dr. Józef Szalman odczyt na powyższy temat.

Prelegent znany już czytelnikom naszym z szeregu artykułów o położeniu Żydów w obecnej Rosyi, zna tę Rosyę z własnego doświadczenia i własnych cierpień. Przez dłuższy czas przebywając w Rosyi bolszewickiej miał sposobność przypatrzeć się gehennie, na jaką Żydzi narażeni są z łaski bolszewików w ogólności, a osławionej „Jewsekcyi" w szczególności.

Prelekcya p. Dra Szalnama będzie tedy miała znamię bezpośrednich wrażeń i dlatego winna ściągnąć szczególnie liczną publiczność, która rzadko kiedy ma sposobność posłyszenia osobistych obserwacyi z życia żydowskiego pod knutem czerwonego caratu.

———o-o———

— **P. STANISŁAW FISCHLOWITZ,** syn wiceprezydenta gminy żyd. w Krakowie p. Dra Leona Fischlowitza, współpracownik naszego pisma otrzymał wczoraj na Uniw. Jag. stopień doktora praw. Promocya odbyła się przy licznym udziale przyjaciół i znajomych. Młody doktor ukończył w roku ubiegłym bardzo chlubnie szkołę nauk politycznych przy U. J.

Grono redakcyjne „Nowego Dziennika" składa Koledze swemu serdeczne gratulacye.

— **KOPALNIA „KRAKÓW" NA GÓRNYM SLĄSKU.** Jedna z największych kopalń na polskim Górnym Sląsku, położona w gminie Buda tuż nad granicą niemiecką, zatrudniająca około 2,500 ludzi i wydobywająca dziennie około 2.300 ton węgla, a wchodząca w skład wschodnio-górnośląskich zakładów przemysłowych Mikołaja hr. Ballestrema, która nosiła dotychczas nazwę „Brandenburg" (Bronibor), otrzymała na wniosek przedstawiciela tychże kopalń dra Langego od właściciela nazwę „Kraków".

Na doniesienie okręgowego urzędu górniczego w Królewskiej Hucie o powyższej zmianie nazwy kopalni, zarząd m. Krakowa wystosował do prezydyum tegoż urzędu pismo z serdecznem podziękowaniem, albowiem ta zmiana nazwy kopalni górnośląskiej jest godnym pełnego uznania wyrazem dążności do nawiązywania na nowo, po okresie niewoli i rozdziału, łączności między ziemią śląską a dawną stolicą Polski, zespolonymi z sobą historycznie i gospodarczo.

— **Z POLSKIEGO TOWARZYSTWA CHEMICZNEGO (Oddział Krakowski).** W poniedziałek, dnia 15 grudnia br. o godz. 6-tej wieczorem odbędzie się w sali wykładowej instytutu chemicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (ul. Jagiellońska 22, II. p.) zgromadzenie oddziału krakowskiego polskiego towarzystwa chemicznego. Porządek dzienny: 1) prof. K. Dziewoński: Działalność naukowa w II zakładzie chemicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku szkolnym 1923—4. 2) prof. W. Staronka: Ze studyów kinetycznych.

— **CENY NA WCZORAJSZYM TARGU** były następujące: Nabiał: 1 litr mleka zbieranego 28 do 30 gr, niezbieranego 35—40 gr, śmietany słodkiej 60—65 gr, kwaśnej 1.60—2 zł, 1 kg masła 5—5.50 zł., sera 1—1.20 zł, kopa jaj 14—14.50 zł, sztuka 24—25 gr, Drób: kura 4—6 zł. kaczka 4—5 zł, gęś 6—9 zł, indyk 10—14 zł, indyczka 7—9 zł. Jarzyny: 1 kg ziemniaków 11—12 gr, buraków 18—21 gr, marchwi 13—15, kapusty 10 gr, czosnku 1—2 zł, chrzanu 1.50—2.50 zł., kalafior 80—2 złotych.

— **WZMOCNIENIE STANU LICZEBNEGO POLICYI W KRAKOWIE.** Przed dwoma dniami wrócił do Krakowa drugi oddział policyantów w sile 50 ludzi, który pełnił przez 8 miesięcy służbę na kresach wschodnich, a ostatnio w Łunińcu. Żołnierze policyjni po krótkim wypoczynku zostaną przydzieleni do służby w okręgu i w mieście. W najbliższym roku dokończą oni kurs przodowników, który przerwali, powołani do służby na kresach. W tych dniach powróci reszta policyantów, należąca do stanu krakowskiej komendy okręgowej, a pełniących obecnie służbę w Skalacie. W roku 1925 odbędą się w okręgowej komendzie policyi w Krakowie dwa kursy: jeden 3-miesięczny dla przodowników, drugi 6-tygodniowy dla posterunkowych.

— **KRADZIEŻE KOLEJOWE.** W sądzie okr. karnym w Krakowie toczyła się onegdaj rozprawa przeciw 15 kolejarzom, oskarżonym o to, iż w czasie pełnienia służby na stacyi kolejowej w Szczakowej w dziale załadowczym, zabierali z wagonów towary, jak wódki, likiery, cukier, buty itp. Kradzieży tych dopuścili się oni w czasie strejku listopadowego, gdy przeważna część kolejarzy porzuciła służbę, reszta zaś, w której szeregach znaleźli się oskarżeni, pozostała na swych stanowiskach. Kilkunastu kolejarzy jak się okazało, popełniło przestępstwo w czasie służby na stacyi w Szczakowej. Po przeprowadzonej rozprawie trybunał skazał Michała Górkę, Franciszka Jaromina, Stan. Skoczenia i Franc. Flacha na 5 miesięcy więzienia, zaś Jana Stanneckiego, Michała Palkę i Szymona Grzegorczyka na 2 miesiące więzienia. Resztę oskarżonych uwolniono od winy i kary. Przewodniczył sędzia Lizak, oskarżał prok. Hubl, bronili dr Heski, dr Rosenzweig, dr Rosenstock, dr Gleizman i dr Weber.

— **FAŁSZYWA 50-ZŁOTÓWKA.** Wczoraj przytrzymały organa policyjne Szymona Pałkę, który usiłował wymienić w jednym z szynków przy ul. Warszawskiej, fałszywy banknot 50-złotowy. Policya wszczęła dochodzenia w tej sprawie.

— **MORDERSTWO Z ZEMSTY.** Powiatowa Komenda policyi w Wadowicach doniosła, że dnia 10 bm. cygan Antoni Pawłowski w czasie kłótni ugodził śmiertelnie nożem Piotra Kowałówkę, pokątnego szynkarza w Brzeźnicy, poczem wraz z bratem swym Zygmuntem Pawłowskim zbiegł w niewiadomym kierunku. Mord był popełniony na tle zemsty osobistej.

— **DO HURTOWNI TYTONIOWEJ** przy ul. Mikołajskiej l. 3 wszedł dnia 10 bm. nieznany osobnik i zażądał pudełka tutek i stempla za 10 gr, a po otrzymaniu tychże zażądał jeszcze jednego zeszytu. W czasie, gdy kierownik hurtowni odwrócił się, by mu zeszyt podać, osobnik ów skradł leżącą na ladzie teczkę ze stemplami wartości 1,000 zł i po zapłaceniu podanych mu przedmiotów wyszedł.

— **AMATOR BIŻUTERYI.** Dnia 11 bm. jakiś nieznany sprawca dostał się do niezamkniętego mieszkania Józefa Żaka przy ul. Racławickiej l. 19 i skradł mu 3 pierścionki złote, 2 obrączki złote, złoty damski zegarek, srebrny męski zegarek, 2 szpilki złote i futro męskie.

— **NAJECHANA PRZEZ TRAMWAJ.** Wczoraj o godz. 8-ej rano wóz tramwajowy najechał na ul. Starowiślnej na 43-letnią Małgorzatę Bergel, robotnicę zakładu czyszczenia miasta. Ofiara wypadku doznała wstrząsu mózgu. W ciężkim stanie przewiozło ją pogotowie ratunkowe do kliniki chirurgicznej.

— **POŻAR W STOLARNI.** Wczoraj przedpołudniem zawezwano straż pożarną do pracowni stolarskiej przy ul. Lwowskiej l. 15, gdzie od porzuconego papierosa zapaliły się wióra. Straż ugasiła ogień w parę minut po przybyciu.

— **SPROSTOWANIE.** W artykule pt. „Monoteizm izraelski i jego geneza", który ukazał się w Nrze 277 naszego pisma na str. 7, ma być w 3-ciej szpalcie, wiersz 6 od dołu słowo **„henoteizm" zamiast „monoteizm".**

———o-o———

DYREKCYA KASY CHORYCH W KRAKOWIE podaje do wiadomości członków, iż z dniem 15 grudnia 1924 r. udzielanie porad dla chorych dzieci do lat 12 i dla chorych na oczy odbywać się będzie w nowo otworzonych ambulatoryach przy Rynku Kleparskim L. 9. I. p.

Porad dla dzieci udzielają specyaliści od godziny 12 do 4 po południu. Porady dla chorych na oczy trwają od godziny 8'30 do 2-giej po południu.

Równocześnie zwija się z dniem 15 grudnia br. ambulatoryum chorób dziecięcych i ocznych przy ul. Dunajewskiego L. 5.

Dyrekcya Kasy chorych w Krakowie

— **PREZYDYUM OCHRONKI DZIECI ŻYD** w Krakowie, Mostowa 2, urządza w sobotę dnia 13 grudnia br. na rzecz ochronki, która utrzymuje 150 najbiedniejszej dziatwy w tem sieroty i półsieroty

D A N C I N G

w sali lekarskiej, Radziwiłłowska 9. Bilety i zaproszenia wydaje p. dr Róża Szurekowa, Kołetek 8, a w dniu Dancingu przy kasie od 5 wieczorem. Losowanie do obrazów art. malarzy Markowicza i Neumana i inne atrakcye Muzyka Rosnera.

Naszemu Szanow. Przewodniczącemu

A. I. Seidenowi

wyraża głębokie współczucie z powodu utraty Ojca

Tow. „Muza“ w Tarnowie

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj premiera „Zwiastowania“ Claudela w przekładzie Edwarda Leszczyńskiego z muzyką Fr. Liszta. W rolach głównych pp. Wysocka, Kunicka, Kosmowska, Modrzewski, Socha, Szymański. Nowe dekoracye i kostyumy w stylu wczesnego gotyku F. Krassowskiego. Reżyserya dyr. Trzcińskiego. W niedzielę popołudnu jeszcze raz „Krzyżacy“ po cenach zniżonych.

— „LISTY Z TEATRU“. Dziś ukaże się czwarty zeszyt „Listów z teatru“, poświęcony w przeważnej części zagadnieniom twórczości Pawła Claudela. Artykuł wstępny pióra redaktora czasopisma, dra Tadeusza Świątka, informuje w wyczerpujący sposób o dziejach życia i twórczości poety francuskiego. Młody romanista p. Mieczysław Brahmer daje systematyczny wykład ideologii Claudela, a p. Jerzy Chodecki mówi o problemach inscenizacyjnych „Zwiastowania“ w związku z realizacyą tego utworu w teatrze kameralnym Tairowa. Bardzo interesującym i pouczającym jest umiejętny wybór głosów krytyki francuskiej o Claudelu, oraz nietłómaczone dotąd wyjątki z dramatów i osobiste wyznania poety. Dopełnia treści bogata kronika bieżąca oraz reprodukcye portretów i inscenizacyi.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Sobota: „Zwiastowanie“ (premiera).

Niedziela pop.: „Krzyżacy“, wieczór „Zwiastowanie“.

BAGATELA

Sobota pop.: „Pragnę potomka“, wiecz. „Wielka księżna i chłopiec hotelowy“.

Niedziela pop.: „Ukochany“, wiecz. „Wielka Księżna i chłopiec hotelowy“.

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI“

Sobota pop.: „Cnotliwa Zuzanna“, wiecz. „Hrabina Marica“.

Niedziela o 11'30 rano: „Poranek dla dzieci“, pop.: „Marietta“, wieczór „Hrabina Marica“.

TEATR ŻYDOWSKI

Sobota o godz. 7'30 wiecz.: „Partya Posażna“.

Niedziela o godz. 3'15 pop. „Na letnisku“, o godz 7'15 wiecz. „Blimale“, operetka w 5 akt. Latainera

NADESŁANE.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Wezwanie.

Autora dwóch anonimowych kartek, nadesłanych we wtorek

do drukarni w Podgórzu

prosi się koniecznie w celu wyjaśnienia sprawy o podanie bliższych dowodów.

Najściślejsza dyskrecya zapewniona, ewent. wysokie wynagrodzenie. 1455

Walne Zgromadzenie

członków Związku żyd inwalidów, wdów i sierót wojennych w Krakowie

odbędzie się

dziś w sobotę, dnia 13 grudnia br.

o godz. 5-ej popoł. w wielkiej sali Kahału, przy ul. Krakowskiej L. 41.

Proces Haarmana

Zeznania jednej z ofiar zbrodniarza. — Kompromitacya policyi.

Dzisiejsza rozprawa obfitowała w sensacyjne szczegóły, tyczące się zwłaszcza współudziału Grausa we wszystkich morderstwach Haarmana. Spowodował to obrońca Grausa, który chciał wreszcie koniec położyć ciągłym groźbom Haarmana, że poczyni obciążające rewelacye swego dawnego przyjaciela. Na zapytanie więc obrońcy zeznał Haarmann, że Graus pomagał mu w pakowaniu trupów do szafy. Gdy Graus temu stanowczo zaprzeczał, przesłuchano rzeczoznawcę, celem stwierdzenia, czy jeden człowiek zdolny był sam jeden dać sobie radę z pakowaniem trupów dorosłych mężczyzn do szafy. Opinia rzeczoznawcy wypadła niekorzystnie dla Grausa. Przed sądem Haarmann demonstrował, w jaki sposób odbywał się ten „transport“ zwłok do szafy, przyczem ciągle utrzymywał, że pomocnym mu był Graus, który ciągle sprowadzał młodych chłopców, a zwłaszcza wtenczas, kiedy Haarmann był w złym humorze.

Na pytanie przewodniczącego trybunału musiał Graus przyznać, że zauważył raz w łóżku Haarmanna mężczyznę, ale przypuszczał, że człowiek ten śpi.

Z przesłuchania świadków warto zwrócić uwagę na zeznania p. Engel, u której Haarmann zajmywał mansardę. Englowa z początku niczego nie zauważyła, ale gdy potem sposób życia oskarżonego wydawał się jej podejrzanym, udała się na policyę, z którą utrzymywała przyjazne stosunki, ponieważ nieraz tam była wzywana celem robienia porządków. Na jej pytanie, czy policyi nie wydaje się tryb jego życia podejrzanym, otrzymała odpowiedź, że to jest tajemnicą urzędową.

Prawdziwą sensacyą były zeznania jednego z ojców zamordowanych, werkmistrza Witzla, które były namiętnym aktem oskarżenia policyi w Hannowerze. Witzel opowiadał, że gdy zniknął jego syn, zwrócił się natychmiast do policyi z prośbą o przesłuchanie przyjaciela zamordowanego Kahlmeyera, lecz niestety policya tego nie uczyniła. Dopiero w kilka miesięcy później policya wezwała starego Witzla, by się zjawił, celem rozpoznania czaszki zamordowanego syna. Witzel udał się na policyę, lecz nie pokazano mu wtenczas czaszki, którą mógł oglądnąć w kilka dni później. Tu opanowuje Witzla gwałtowne wzruszenie i rzuca pod adresem policyi słowa, że w jej oczach mordowano ludzi, a policya nie chciała, czy nie mogła temu zaradzić. Z trudem udało się przewodniczącemu uspokoić starego Witzla.

Ze świata.

MUSSOLINI STOSUJE REPRESYE WZGLĘDEM PRASY. Wiadomo, że Mussolini nałożył ostatnio prasie kajdanki, jakichby się nie powstydziła Austrya i które stosował rząd neapolitański z czasów Burbonów. Mussolini dokonał w przeciągu miesiąca 26 konfiskat. Swego czasu przyrzekał Mussolini wydanie ustawy w tym duchu i rzeczywiście wkrótce wniesiony zostanie na plenum Izby projekt zredagowany w duchu powyższym. Projekt ten przewiduje kary więzienia do lat trzech, kary pieniężne do 10.000 lirów, a prócz tego zezwala na konfiskatę całego nakładu i zawieszenia wydawnictwa.

Przegląd gospodarczy

NIEPORZĄDKI W URZĘDZIE PODATKOWYM. Z kół kupieckich dochodzą nas skargi, że wpłaty na podatek obrotowy dokonane jeszcze w ciągu pierwszego półrocza 1924 za pośrednictwem PKO., nie zostały dotychczas w urzędzie pocztowym zaksiążkowane, co pociąga za sobą dla podatników różne nieprzyjemności.

Być może ta powolna buchalterya była właściwym powodem wydanego niedawno zarządzenia, że podatek obrotowy należy płacić osobiście w urzędzie podatkowym, przez co odebrano ludności możność posługiwania się znacznie wygodniejszym sposobem wpłat przez PKO.

ZMIANY CEŁ WYWOZOWYCH. Ostatnio zostały przez Min. Skarbu zmienione niektóre pozycye w taryfie celnej. I tak podwyższono cło na buraki cukrowe na 90 groszy za 100 kg. Natomiast obniżone zostało cło na wypałki pirytowe do 15 groszy za 100 kg. Ostatnia ta zniżka ważna jest do dnia 31 grudnia br.

NORMY PODATKU OD LOKALI. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. ogłoszone w dzienniku ustaw (nr. 109), oznacza najwyższe normy podatku od lokali na rok 1925. Stopa tego podatku w gminach miejskich winna być ustalona w stosunku do komornego z czerwca 1914 r. i nie może przekroczyć dla gmin: Warszawa, Bydgoszcz, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań i Wilno 6 proc., dla pozostałych zaś 4 i pół proc. komornego.

WARUNKI SPŁATY DŁUGÓW POLSKICH W AMERYCE. Jak już donosiliśmy, 14 listopada rb. między posłem Rzeczypospolitej w Waszyngtonie a ministrem skarbu Stanów Zjednoczonych został zawarty układ w sprawie spłat długów Polski w Ameryce. Główne punkty tej umowy są następujące: Sumę długów polskich w Stanach Zjednoczonych ustalono w wysokości około 160 milionów dolarów, zaległe odsetki tej sumy około 18 milionów, razem około 178 milionów dolarów.

Spłatę tych sum wraz z odsetkami rozłożono na 62 roczne raty, przyczem w ciągu pierwszych dziesięciu lat suma spłaty kapitału nie może przewyższać miliona dolarów. Oprocentowanie długów wynosić ma w ciągu pierwszych dziesięciu lat 3 procent, później zaś 3 i pół procent.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 12 grudnia.

Tendencya dla akcyj nadal słaba.

Waluty: N. Jork 5.20 i pół cz. 5.19 i jedna czwarta wypł., Amsterdam 211—211 i pół, Zurych 101, Wiedeń 7.33, Praga 15.78—15.77.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	12 XII.	11 XII.
Polski Bank Przem. I-VII	0·33 – 0·34	0·33
Bank Hipoteczny	—	0·51
Bank Małopolski	—	0·31 – 0·32
Ziemski Bank Kredyt.	—	—
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	6·10
Polskie Tow. Handl.	0·28 – 0·31	0·28
Handl. Sp. akc. „Impex“	—	—
„Pharma“ Mag. Jawornicki“	—	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob“	—	—
Żegluga Polska	—	—
Zieleniewski I—IV	9·40 – 0·50	9·50 – 9·65
H. Cegielski, Poznań	0·51	0·51 – 0·52
Parowozy I—V.	0·32 – 0·33	0·31
„Automotor“ fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia“ żel.	0·65 – 0·68	0·67
Zakłady amunic. „Pocisk“	—	0·80
„Górka“ fabryka cemen.	15·30 – 15·50	16·00 – 15·60
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	4·55	4·60 – 4·65
„Tepege“ Tow. dla prz. gór.	2·40 – 2·43	—
Polska Nafta	0·63 – 0·64	0·63 – 0·65
„Pokucie“ Naft. Sp. akc.	—	0·40
„Okos“ T. A.	—	—
„Strug“ Przem. drzewny I.	—	—
„Rezet“ Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	—
„Azot“ I—IV.	—	—
„Agrochemia“	—	—
„Krakus“ Przemysł spiryt.	0·65	0·68 – 0·66
Fabr. cukru w Chodorowie	5·05	5·10 – 5·15
Cukrownia Chybie I.	6·50	6·60 – 6·40
A. Piasecki	1·53	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·58 – 0·61	0·55 – 0·58
Elektr. w Sierszy I-IV	0·23 – 0·25	0·22 – 0·24
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

—o-o—

Giełda warszawska z dnia 12 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 518½ bony złote 659 pożyczka złota 680—680 milionówka 075 pożyczka dolarowa 338.

Czeki: Belgia tranz. 2.65 Holandya tranz. 210·05 Londyn tranz. 2441 Nowy Jork tranz. 518½ Paryż tranz. 272½ Praga tranz. 1571 Szwajcarya tranz 100·60 Wiedeń tranz. 733 Włochy tranz. 2253.

Giełda warszawska z dnia 12 b. m. (PAT) **Akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków —— Bank Przemysłowy Lwów 034—037 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań ——— Puls 040—042 Wild ——— Cukier Warszawa 330—325 Cegielski 057—056—057 Ursus 125—123 Parowozy 037 Zawiercie 21—20—21 Żegluga —— Polska nafta —— Siła i Światło 049—049 Ćmielów ——— Starachowice 203—211 Pocisk ——— Zieleniewski 975 Żyrardów 1255 Chodorów 510—515

Giełda wiedeńska z dnia 12 b. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 28730 Zagrzeb i Belgrad 1063 Berlin 16862 Bruksela 3504 Budapeszt 9630 Bukareszt 360 Chrystiania 10680 Kopenhaga 12480 Londyn 333500 Madryt 9880 Medyolan 3052 Nowy Jork 70835 Paryż 3810 Praga 2143 Sofia 515 Sztokholm 19040 Warszawa 13600—13700 Zurych 13745 Dolary 70460 Belgijskie 3460 bułgarskie 500 duńskie 12280 marki niemieckie 16680 angielskie 331700 francuskie 3770 holenderskie 28400 włoskie 3025 jugosłowiańskie 1057 norweskie 10560 polskie 13600—13700 rumuńskie 354 szwedzkie 18800 szwajcarskie 13635 hiszpańskie 9760 czeskie 2128 węgierskie 9470 tureckie 36000.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 6400, renta lutowa 6600, losy tureckie ———. Bodenkredit 246000, austr. zakł. kred. 168000, Koleje austr. 457000, Kolej połudn. 56100, Alpiny 302500.

Zieleniewski 155.000 Silesja 16800 Galicja 1.365.000 Siersza 66000. Bank Małopol. 5000 Bank hipot. 8200 Portland cement 348.000.— Nafta 186000. — Browary Żywowskie 126.000 Tepege 35½—37.

TELEGRAMY.

Chamberlain w Paryżu.

Paryż. 12 XII. PAT. Jutro zatrzyma się tu Chamberlain w przejeździe do Londynu.

Ambasador Skrzyński u papieża

Rzym, 12. 12 PAT. Ambasador Skrzyński wręczył wczoraj papieżowi listy uwierzytelniające go w charakterze ambasadora.

Trzęsienie ziemi.

Insbruk, 12. 12 PAT. Pisma donoszą, że dziś o godz. 5 rano odczuto tu dwa wstrząśnienia ziemi

Solnogród, 12. 12 PAT. Dziś o godz. 4'30 rano odczuto tu wstrząśnienie ziemi.

Gastein, 12. 12 PAT. Dziś o godz. 4'30 rano odczuto tu trzęsienie ziemi, które trwało trzy minuty.

Aresztowania komunistów w Rumunii.

Bukareszt, 12. 12 PAT. Orjentradio. Władze przychwyciły szereg dokumentów komunistycznych stwierdzających, że z Rosyi nadsyłano do Rumunii znaczne sumy na propagandę. W związku z tem aresztowano wiele osób, szczególnie wśród Rosyan i Węgrów.

Wykrycie fałszerzy paszportów w Budapeszcie

Wiedeń, 12. 12 PAT. Abendblatt donosi z Budapesztu, że policya wykryła tam fałszerzy paszportów zagranicznych. Mianowicie pewne małe biuro podróży, mieszczące się koło poselstwa francuskiego, trudniło się głównie fałszowaniem wiz na paszportach francuskich. Sprawców aresztowano.

Podziemny kabel telefoniczny w Czechach.

Praga, 12. 12 PAT. Prager Tgblt donosi, że w roku przyszłym rozpocznie się budowa pierwszego podziemnego kabla telefonicznego w Czechosłowacyi. Połączenie to będzie przeprowadzone między Pragą a Kolinem.

Wykrycie organizacyi rewolucyjnej w Saragossie

Paryż, 12. 12 PAT. Le Journal donosi z Saragossy, że policya wykryła tamtejszą organizacyę rewolucyjną i skonfiskowała należące do niej 595 bomb i 60 kg dynamitu.

Zaglul basza chory.

Paryż, 12. 12 PAT. New Jork Herald donosi z Kairu, iż Zaglul Basza zachorował na zapalenie płuc. Stan zdrowia chorego jest poważny.

Gompers zmarł?

Londyn, 12. 12 PAT. Daily News donosi z Nowego Jorku, że prezydent związku robotniczego Gompers zmarł. Natomast Havas dementuje tę wiadomość.

St. Zjednoczone a sowiety.

Paryż, 12. 12 PAT. Matin donosi z Waszyngtonu że komisya senatu dla spraw zagranicznych postanowiła odroczyć sprawę uznania sowietów na czas nieograniczony.

Złoto amerykańskie dla Niemiec

Londyn. PAT. Bank Morgana wysłał wczoraj do Niemiec trzy miliony dolarów w złocie.

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „W szponach małpy“.
NOWOŚCI: „Koenigsmark“.
UCIECHA: „Kobieta i opinia“. Wielki dramat senzacyjny w 7 aktach. W roli głównej May Mc Avoy.
REDUTA: „Tajemnica nocy dziewczyny“, z Belle Isle. (Córka brygadyera), film wg. romansu A. Dumasa (ojca).
WANDA: „Tragedya zawiedzionej miłości“.

PRZEWODNIK HANDLOWY I PRZEMYSŁOWY.

Drobne ogłoszenia.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund — Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.